

TRIBUNE

Nieuwsblad van de SP • jaargang 59 • nr. 4 • april 2023 • € 1,75 • www.sp.nl

**NEDERLAND STAAKT
TUUR ELZINGA
OVER DE OPLEVING
VAN DE VAKBOND**

VUL DE ONDERNEMERSENQUÊTE IN

Ondernemers staan middenin de samenleving en hebben veel inzicht in hoe het met mensen gaat. Ze kennen de lokale en regionale overheden heel goed. Toch weten we ook dat het vele (kleinere) ondernemers vaak de tijd ontbreekt om echt in het geweer te komen als er zaken structureel anders moeten. Daarom willen wij horen wat er beter kan zodat we daarmee aan de slag kunnen gaan.

Ben jij ondernemer en SP'er? Doe dan mee met onze ondernemersenquête. Jouw ervaringen en perspectieven zijn onmisbaar. Op 10 juni worden de resultaten van de enquête gepresenteerd.

De vragenlijst is hier te vinden: www.sp.nl/ondernemersenquête

Meer weten over de enquête? Mail met fractiemedewerker Nikos de Haer: n.dhaer@tweedekamer.nl

SP JONGEREN

NIEUWE LEDENAVOND SP JONGEREN

Ben jij nieuw lid van SP Jongeren en wil je andere jonge SP'ers ontmoeten en kennismaken met de organisatie? Op vrijdag 21 april organiseren we een speciale avond voor alle nieuwe leden. Tijdens deze avond krijg je op een leuke manier een introductie van de SP en alle activiteiten van SP Jongeren. Ook kan je kennismaken met Lilian Marijnissen. We sluiten natuurlijk af met een gezellig drankje.

De avond begint om 19:00 en is rond 21:00 afgelopen. We organiseren het op ons partijbureau in Amersfoort, Snouckaertlaan 48. En we hebben nog iets leuks: je mag een vriend of vriendin meenemen, ook als diegene (nog) geen lid is van de SP Jongeren. Jullie zijn beiden heel welkom.

Meld je nu aan via jongeren.sp.nl/nieuweledendag

Ben je nog geen lid van SP Jongeren maar wil je er wel bij zijn? Meld je dan snel gratis aan als lid via jongeren.sp.nl.

DE SP ZET ZICH IN VOOR MENSELIJKE WAARDIGHEID, GELIJKWAARDIGHEID EN SOLIDARITEIT

TRIBUNE IS EEN
UITGAVE VAN DE
SOCIALISTISCHE
PARTIJ (SP) EN
VERSCHIJNT
11 MAAL
PER JAAR

Redactie
Xander Topma (h), Bart Linssen
Tijmen Lucie, Anne-Marie Mineur
Peter Sas

Vormgeving
Maurits Gemmink, Nenad Mečava

Aan dit nummer werkten mee
Wiebe Kiestra, Ronald van Raak
Karen Veldkamp, Peter Verschuren
Joshua Versijde

Foto omslag
Piet van der Meer/ANP

De Tribune op Internet
sp.nl/tribune

Abonnement
€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de
Tribune gratis.

SP algemeen
T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
sp.nl

Abonnementen- en ledenadministratie
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

De Tribune in gesproken vorm
Belangstellenden voor de Tribune op cd kunnen contact opnemen met de SP-administratie.

Incasso contributie

Veel leden van de SP betalen hun contributie via een incassomachtiging. Sinds 1 oktober 2013 incasseert de SP het bedrag van de contributie in de eerste week van elk kwartaal. Daarbij vermelden we, conform wettelijke regels het betreffende lidnummer en het zogeheten incassanten-ID van de SP, te weten NL86ZZZ403462460000. Bij vragen over contributie-inning, kunt u contact opnemen met de ledenadministratie van de SP, via (088) 243 55 40 of administratie@sp.nl

IN DIT NUMMER

FNV-voorman Tuur Elzinga

'Er is geld genoeg
maar het wordt
niet eerlijk verdeeld'

6

Verkiezingen Provinciale Staten

De uitslag geduid
en de weg naar voren

11

Interview Siward Zomer

'Waarom zou energie een
product moeten zijn?'

16

Heel de Mens: route naar het congres

Lees het nieuwe
beginselprogramma

21

Zorgbuurthuis Oss geopend

Hartstochtelijke
SP-wens in vervulling

26

- 4 Actueel: Streep door schijnzelfstandigheid Deliveroo
- 28 LinksVoor: Archeologiestudent Skiti Némethi
speurt naar waardering voor het Nedersaksisch
- 29 De SP van toen tot nu:
1978 De SP Hulp- en informatiedienst

14, 15 Nieuws 30 Prikbord 31 Puzzel 32 Uitgelicht

COLUMN

Oud worden in je eigen buurt

Meneer Heesen woont al 56 jaar in de Schadewijk, een van de echte volksbuurten van Oss. Meneer Heesen zal over enkele weken als eerste bewoner naar het zorgbuurthuis in de Schadewijk verhuizen dat deze maand werd opgeleverd. Een heuse mijlpaal.

Super trots ben ik op die Osse SP'ers die, samen met vele anderen, zo hard gewerkt hebben de afgelopen jaren om het zorgbuurthuis voor elkaar te krijgen. Want hoe mooi is het dat je als partij kritiek hebt op de organisatie van de zorg, maar het niet laat bij goede voorstellen in de gemeenteraad en Tweede Kamer maar ook in de praktijk aan je alternatief bouwt.

In het zorgbuurthuis wordt er gewerkt zonder de bureaucratie van de indicaties die je nodig hebt om in aanmerking te komen voor zorg via budget van de gemeente. Dit zorgt ervoor dat de zorgmedewerkers meer tijd kunnen steken in de zorg dan in de papieren. Schandalig is dat de zorgverzekeraars weigeren mee te helpen aan het zorgbuurthuis, wat ook aangeeft dat er nog veel moet veranderen in de zorg.

Bijzonder aan het zorgbuurthuis is, naast dat het mooie, kleinschalige en betaalbare appartementen zijn, dat het ook echt van de buurt is. Het gebouw van het zorgbuurthuis is een oude school. Veel buurtbewoners hebben er vroeger op school gezeten. Toen het gebouw gesloopt dreigde te worden, is het door acties van de buurt behouden. En nu is samen met de mensen uit de buurt er een zorgbuurthuis van gemaakt.

Veel vrijwilligers hebben zich al gemeld om te helpen. Om de tuin van het zorgbuurthuis te doen, activiteiten met de bewoners of de administratie. Dat gaat natuurlijk veel makkelijker als het kleinschalig is en echt van de buurt. Ook buurtbewoners die nog zelfstandig in de buurt wonen zijn welkom voor activiteiten, een praatje of een hapje te eten. Goed tegen de groeiende eenzaamheid.

Op een fijne manier oud kunnen worden in je eigen buurt, wie wil dat nu niet?

Lilian Marijnissen
fractievoorzitter SP

EINDELIJK

deliveroo

FILA

GELIJK

DELIVEROO-BEZORGERS HADDEN IN LOONDIENST GEMOETEN

Op 24 maart deed de Hoge Raad uitspraak in de langlopende zaak van vakbond FNV tegen de Britse maaltijdbezorger Deliveroo. Net als lagere rechtbanken eerder hadden gedaan, oordeelde de Hoge Raad dat de maaltijdbezorgers geen zelfstandigen waren, maar medewerkers in loondienst. De Tribune sprak over de uitspraak met Bart van Kent, die zich als Kamerlid al jaren inzet tegen oneerlijke arbeidsconstructies.

› Waarom is deze uitspraak belangrijk?

‘De uitspraak is onherroepelijk. De hoogste rechter heeft definitief bepaald dat de maaltijdbezorgers van Deliveroo schijnzelfstandigen waren. Het is belangrijk dat dit juridisch is vastgelegd.’

› Waarom heeft het zo lang geduurd?

‘Rechtszaken duren nu eenmaal lang. Ik heb groot respect voor het geduld en het doorzettingsvermogen van de FNV. Tegelijkertijd is het gênant dat een vakbond dit heeft moeten doen en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zelf niet heeft ingegrepen. Deliveroo is inmiddels uit Nederland vertrokken, omdat het deze uitspraak al zag aankomen. We zullen zien welke gevolgen het heeft.’

› Maar wat betekent de uitspraak als Deliveroo niet meer in Nederland actief is?

‘De voormalige maaltijdbezorgers kunnen geld terugvorderen van Deliveroo. De FNV voert nu namens veertig van hen een rechtszaak om met terugwerkende kracht een arbeidsovereenkomst af te dwingen. Maar wat verder belangrijk is, is dat deze uitspraak gevolgen kan hebben voor bedrijven als Uber Eats en Temper, waar mensen in vergelijkbare constructies werken als bij Deliveroo. En wellicht ook voor de kinderopvang, de zorg, het onderwijs of de media, waar ook veel mensen in schijnconstructies werken.’

› Geldt de uitspraak van de Hoge Raad dan ook voor andere bedrijven?

‘Nee, die geldt alleen voor Deliveroo. Maar als je een Temper of een Uber Eats wil aanklagen, dan heb je nu wel een uitspraak van de hoogste rechter waar je naar kunt

verwijzen. Tegen Temper, dat koks op zzp-basis aan restaurants levert, loopt inmiddels al een rechtszaak.’

› Wat moet het kabinet doen om schijnzelfstandigheid bij bedrijven als Deliveroo tegen te gaan?

‘Er is al een wet die voorschrijft dat er onder bepaalde omstandigheden sprake is van een arbeidsovereenkomst, de wet DBA. Alleen wordt die wet niet gehandhaafd. Dat gaat pas vanaf 2025 gebeuren. In de tussentijd zijn er dus allemaal mensen die onmisbaar werk doen, maar niet krijgen waar ze volgens de rechter recht op hebben. Denk aan maaltijdbezorgers, medewerkers in de kinderopvang of zorgmedewerkers. Zij hebben als schijnzelfstandige geen arbeidsovereenkomst, geen sociale bescherming in geval van ziekte, werkloosheid of arbeidsongeschiktheid, en ze bouwen geen pensioen op. Dat is volstrekt onacceptabel.’

› Wat gaat de SP de komende tijd doen om de druk op de ketel te houden?

› ‘Wij zullen de FNV blijven steunen in hun strijd tegen schijnconstructies, net als de schijnzelfstandigen zelf, zoals de Uberchauffeurs, die actie voeren voor een eerlijke taximarkt. Tegelijkertijd zullen we er in de Tweede Kamer bij de minister op blijven aandringen om in te grijpen. Er zijn genoeg rapporten verschenen, het is nu tijd om te handelen. Wat ons betreft moet de minister de Arbeidsinspectie en de Belastingdienst direct opdracht geven om te gaan handhaven.’ •

tekst Tijmen Lucie
foto Remko de Waal/ANP©

Jannie Visscher
voorzitter SP

Denken en durven

Vorige maand schreef ik over de winst die onze SP de afgelopen tijd boekt. Ik doel daarmee op het oprichten van nieuwe werkgroepen en afdelingen en de komst van veel nieuwe leden de afgelopen maanden. Ideologische vooruitgang zie ik bijvoorbeeld in de verkiezingsprogramma's voor de Provinciale Staten waarin het heel duidelijk draait om principiële SP-idealen zoals bijvoorbeeld de energie die we weer in publieke handen willen nemen.

Wat we ook graag hadden gezien was stemmenwinst bij de verkiezingen maar die bleef helaas uit. Dat was een teleurstelling, vooral ook omdat we terugkijken op een fijne campagne waarin we met veel partijgenoten actief waren. Snel na de verkiezingen kwamen we met onze Partijraad bijeen om terug te blikken en te bespreken wat ons de komende tijd te doen staat. Hierover kun je ook lezen in deze Tribune in een artikel met onze lijsttrekker voor Zuid-Holland Lies van Aelst en campagneleider Jimmy Dijk.

Veelgehoord is hoe belangrijk het is dat we ons als SP heel helder en duidelijk uitspreken over onze doelstellingen en standpunten, zodat het voor iedereen klip en klaar is waar de SP naartoe wil. Daarbij hoort ook eigenheid. Laten zien dat we de SP zijn en wat dat betekent, niet alleen door de landelijk bekende mensen in onze partij maar voor ons allemaal.

Wat ons onderscheidt van veel andere partijen is dat we een ideologische partij zijn, gebaseerd op onze grondbeginselen van menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit. Wat dat betreft gaan we een belangrijke periode tegemoet: we zijn onderweg naar ons ideologische congres op 3 juni waar we ons geactualiseerde beginselprogramma Heel de Mens vaststellen.

We moeten nu goed nadenken. Over de uitslag van de verkiezingen én over onze toekomst. Maar voor een SP'er geldt ook altijd: geen denken zonder doen en geen politiek zonder een gezonde portie durf. •

FNV-VOORZITTER TUUR ELZINGA:

‘WIJ PROBEREN KLOVEN TE DICHTEN EN BRUGGEN TE SLAAN’

Tuur Elzinga (53) is sinds 2021 voorzitter van vakbond FNV. Het ging niet zo best met de vakbond, de afgelopen 25 jaar daalde het ledental gestaag. Maar onder het nieuwe bestuur is de FNV bezig aan een stevige opmars. FNV organiseert stakingen en acties, en met succes. Maandelijks worden er weer duizenden mensen lid. Tijd om eens te vragen aan de oud SP-senator hoe ze dat voor elkaar krijgen. ‘Opeens zagen mensen dat staken zin heeft’.

› **Hoe verklaar je dat de FNV lang leden verloor?**

‘We hebben heel lang gedacht: als wij maar de goede dingen doen voor werkende mensen in dit land, dan worden mensen vanzelf wel lid. Dat gaat niet meer op. Vroeger was het voor heel veel mensen vanzelfsprekend. Als je ging werken werd je automatisch lid van de vakbond van jouw zuil, en dat bleef je dan je hele leven. Dat is al lang niet meer zo. Het vertrouwen in de vakbond is altijd heel groot gebleven, zowel in vergelijking met politieke partijen als ook met kranten en zelfs de rechterlijke macht. Maar veel mensen denken: de vakbond, dat is leuk en aardig, maar het is niet per se pure noodzaak.’

› **Hoe overtuig je mensen om dan toch lid te worden?**

‘Mensen snappen dat het juist een heel goede investering is om wel lid te worden van de vakbond. Daar waren we bang voor: zouden mensen bij al die prijsstijgingen en die hoge energierekeningen het geld liever in hun zak houden? Maar de meeste mensen zien in dat je het geld voor het lidmaatschap van de vakbond in no time hebt terugverdiend. In veel cao's staat dat je een deel van je contributie via de werkgever kunt terugkrijgen van de belastingen. En, belangrijker, een loonsverhoging die FNV onderhandelt is echt procenten hoger, zeker als we ook gestaakt hebben of in actie gekomen zijn.’

› **De afgelopen tijd zijn er weer meer grote stakingen. Waar komt die strijdbaarheid vandaan?**

‘In het laatste kwartaal van 2021 en de eerste drie kwartalen van 2022 is er 80 miljard euro meer verdiend dan het jaar daarvoor. En dat terwijl de werkenden 60 miljard aan koopkracht hebben ingeleverd. Vanwege de krapte op de arbeidsmarkt hebben we harder gewerkt dan ooit. Die 60 miljard zou je gemakkelijk kunnen compenseren, maar dat gebeurt niet. Onze loonontwikkeling blijft ver achter, we krijgen niet eens genoeg om de inflatie te compenseren. Het geld verdwijnt in de zakken van de aandeelhouders. Om dat zichtbaar te maken zijn we de campagne ‘Nederland verdient beter’

‘Vroeger was een lidmaatschap van de vakbond heel vanzelfsprekend’

‘Buitenlandse investeerders hebben maar één belang: zo veel mogelijk rendement eruit persen’

gestart. We willen het verhaal vertellen: er is geld genoeg maar het wordt niet eerlijk verdeeld. De Quote 500 wordt rijker en rijker, en de rijen bij de voedselbanken worden langer en langer. Dat moet een keer afgelopen zijn.

De grote staking bij NS bracht echt iets teweeg. Toen zagen mensen dat staken zin had. Zonder in actie te komen bleef de loonontwikkeling op 3% steken, als je geluk had. Bij de NS zat er opeens 10% loonsverhoging in. En toen dachten heel veel mensen: oh, maar dat wil ik ook wel. Sinds die actie komen er elke dag meer nieuwe leden bij, in alle sectoren, en met name bij jongeren onder de 35, waarvan we er naar verhouding echt weinig hadden. Die dachten vroeger: als deze actie voorbij is, dan zeg ik mijn abonnement op en dan neem ik weer een ander abonnement. Maar nu blijven ze, en ze lopen voorop in de strijd. Dat geeft een soort vliegwieleffect, daardoor sluiten zich steeds meer jongeren bij ons aan. In september hadden we voor het eerst meer instroom dan uitstroom. In november hadden we een all time high van meer dan 6.000 nieuwe leden in één maand. En in januari en februari zelfs meer dan 7.000!'

› Er lijkt inmiddels sprake te zijn van een stakingsgolf in Nederland, met onder andere acties bij de Bijenkorf. Hoe gaat dat in zijn werk?

'Er zijn altijd leden die ons benaderen en zeggen: er komen cao-onderhandelingen aan, hoe gaan we er wat fatsoenlijks uitslepen? We worden elk jaar alleen maar armer. Vroeger was de Bijenkorf een luxe onderneming, waar de directie dacht: je moet ook aan onze medewerkers zien dat het hier een luxe warenhuis is. Maar

de Bijenkorf is eigendom geworden van buitenlandse investeerders. Die hebben nog maar één belang: zo veel mogelijk rendement eruit persen. Wat vroeger een heel fatsoenlijk loon was, is steeds dichterbij het minimumloon komen zitten. Dus als mensen ons benaderen, dan zeggen wij: fantastisch. Maar... we krijgen alleen wat voor elkaar als we genoeg mensen op de been brengen. In de winkelstraat en ook in de Bijenkorf is de organisatiegraad traditioneel niet heel hoog, en dit lukt je niet met vijf leden. Dus dan zeggen we: daar heb je meer mensen voor nodig. Dat moeten jullie vooral zelf doen, en wij willen jullie helpen met alle faciliteiten die wij hebben.'

› Op welke manier proberen jullie deze actievoerders te helpen?

'Wij hebben bijvoorbeeld professionele onderhandelaars die de onderhandelingen kunnen doen of begeleiden. En we hebben ook mediaspecialisten die kunnen helpen om het verhaal naar buiten te brengen. Bij de Bijenkorf probeer je bijvoorbeeld met een handvol kaderleden in een praatprogramma te komen. Een hoop potentiële klanten zien dat. Daar wordt een investeerder nóg zenuwachtiger van dan van de actie zelf.'

Voor het resultaat van een groep mensen die toch niet lid worden, gaan we niet onderhandelen. En we gaan ook niet tekenen voor een heel mager cao-resultaat. Uiteindelijk hebben wij ook een imago te verdienen. Maar als mensen zich er keihard voor willen inzetten, dan zetten wij ons er ook dag en nacht voor in. Veel mensen zijn niet geboren als activist, die hebben geleerd dat ze hard moeten werken, niet dat ze hun werk moeten neerleggen. Wij helpen ze om over die drempel heen te stappen, te zeggen: joh, je mag ook voor jezelf opkomen. Dat begint met respect hebben voor jezelf en je collega's, en te zeggen: wij pikken het niet, wij staan op. We doen dat samen, schouder aan schouder, probeer maar eens door ons heen te komen.'

› Is het denken over de vakbond verandert tijdens corona?

'Je ziet dat het denken over allerlei zaken in de wereld begint te kantelen. De Coronacrisis heeft ons daarbij geholpen. Heel veel mensen hebben gezien dat ze ondanks de lockdown moesten doorwerken omdat ze echt onmisbaar waren. Dat heeft een hoop

mensen een enorm zelfvertrouwen gegeven, juist in sectoren waar hun werd verteld: jij hebt maar een baan waarbij je met je handen moet werken, hiervoor heb je niet lang hoeven doorstuderen. En nu bleek dat dit juist de onmisbare functies waren. Als een manager zijn werk neerlegt, dan wordt misschien de begroting voor volgend jaar niet geschreven. Terwijl als de mensen op de werkvloer het werk neerleggen, dan is het meteen klaar. Dan is het stil.'

› Betekent dat ook iets voor jullie samenwerking met politieke partijen?

'Traditioneel heeft de FNV banden met linkse partijen. Maar we zijn ook het product van een fusie van socialistische en katholieke vakbonden – het NKV zit ook in de FNV. Daar zit ook naastenliefde,

foto: Joshua Versijde

solidariteit en barmhartigheid. We zijn de laatste jaren wel wat radicaler geworden en wat fundamenteel kritischer. We hebben de agenda weten te kantelen, de doorgeslagen marktwerking en de doorgeslagen flex is behoorlijk fundamenteel. Links tot rechts geeft toe: het minimumloon is te laag. Maar onze analyse gaat nog wel een stapje dieper.

Het economisch systeem dat wij hebben buit niet alleen mensen uit, maar holt ook de georganiseerde solidariteit in onze samenleving uit. Het is alleen maar geïnteresseerd in de rendementen die ze uit grondstoffen trekken, in plaats van goed met de planeet om te gaan. Alleen, die grote verhalen en de oplossingen daarvoor, die zijn moeilijk op het moment dat mensen bezig zijn, niet met het einde van de wereld,

maar met het einde van de maand: kan ik mijn kinderen nog zonder honger naar school sturen? Dus dat is nu onze eerste prioriteit.'

› **Menselijke uitbuiting en de uitholling van solidariteit zie je ook bij arbeidsmigratie terugkomen. Jullie zullen vast ook blij zijn geweest met het rapport van de commissie Roemer waarin oplossingen worden aangereikt voor de problemen die er zijn.**

'Absoluut. Arbeidsmigratie was al heel lang een onderwerp dat de FNV op de kaart probeerde te zetten, dus we hebben hard meegewerkt aan het onderzoek. Internationale samenwerking heeft vanaf de ontstaansgeschiedenis van vakbonden altijd hoog in het vaandel gestaan. We hebben er

'Ons economisch systeem holt de solidariteit in de samenleving uit'

foto J.Maurits Gemmink

‘We moeten zorgen dat er niemand wordt uitgebuit’

niks aan als de arbeidsvoorwaarden hier heel goed zijn, maar al het werk over de grens verplaatst wordt omdat het werk daar veel goedkoper is. En hetzelfde geldt als er mensen van buiten worden gehaald die veel goedkoper zijn voor de werkgever dankzij allerlei constructies. We moeten zorgen dat er niemand wordt uitgebuit. En als mensen met een frame komen over buitenlanders, dan proberen we ze wel te helpen om daar doorheen te prikken.

Met de campagne *Voor 14*, een campagne om het minimumloon naar €14 te verho-

gen, zijn we bezig geweest om mensen ook over hun bedrijfs- of werkplekgrens heen te organiseren. En dan zie je dat je in oude wijken rond zo'n thema eigenlijk heel gemakkelijk allerlei mensen op een gemeenschappelijk belang bij mekaar kunt organiseren van allerlei verschillende nationaliteiten en leeftijden. En dat doen we wel heel bewust, omdat we daarmee ook proberen kloven te dichten en bruggen te slaan.'

› Lukt het jullie om alle groepen in de samenleving op een goede manier te vertegenwoordigen?

‘We hebben als FNV toch nog vaak het imago dat we een witte en grijze mannenbond zijn, terwijl we daar gelukkig wel verandering in weten te brengen. Maar er zijn nog veel mensen die met hun handen werken, en die werken in beroepen waar mensen met een niet-Nederlandse achternaam oververtegenwoordigd zijn, die we graag als lid zouden verwelkomen. En hetzelfde geldt voor dienstverlenende beroepen, zoals in de zorg, waarin vrouwen oververtegenwoordigd zijn. Daar is nog een wereld te winnen. Dus wij zijn heel blij dat we, zonder

daar zelfs speciaal op te moeten sturen, in staat zijn om een steeds diverser plaatje te laten zien. Als je jonge leden krijgt, en die komen in een club waar ze actief willen zijn tussen allemaal mensen terecht die hun opa en oma hadden kunnen zijn, dan is het de vraag hoe lang ze dat volhouden. En het is een stuk gemakkelijker als je naar buiten toe zichtbaar maakt van, kijk, we zijn ook een club van jonge mensen. Dat ze denken, ik herken me ook nog in een paar andere leden hier.

Overigens, geen misverstand hè. We zijn ontzettend blij dat heel veel mensen, ook na hun pensionering, gewoon lid blijven van de bond en uit solidariteit daar ook nog eens een keer extra tijd in willen steken, omdat ze meer tijd hebben na pensionering. Dat zijn mensen met gouden ervaring die we ontzettend goed kunnen gebruiken. Dus zetten we onze senioren ook graag in het zonnetje en besteden we veel aandacht aan het huldigen en eren van onze jubilarissen. Ik mag binnenkort bij iemand op bezoek die 85 jaar lid is van de vakbond. Dat is toch fantastisch? •

CAMPAGNELEIDER JIMMY DIJK: 'DE PROBLEMEN VAN MENSEN ZIJN NOG STEEDS GROOT. HET IS AAN ONS OM SAMEN MET HEN EEN BETERE TOEKOMST VOOR ELKAAR TE KRIJGEN'

De verkiezingen van 15 maart vielen tegen. Het is niet gelukt om de sterke provinciale programma's en de ledenwinst van de afgelopen maanden om te zetten in zetelwinst. Daarom is het tijd om kritisch terug te kijken en na te denken over wat er beter kan in de toekomst. Campagneleider Jimmy Dijk maakt de balans op en deelt de eerste inzichten vanuit de partij.

Op de verkiezingsavond was partijpand De Moed gevuld met hoopvolle SP'ers. Na een energieke campagne leek het er in de peilingen op dat de partij winst zou behalen bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten. Zuur waren dan ook de eerste uitslagen toen bleek dat er geen zetels gewonnen zouden worden maar juist verloren.

Ook aanwezig in de Moed was campagneleider Jimmy Dijk: 'Die avond was niet leuk. Er zat een hele goede energie in de partij tijdens de campagne. De afdelingen zijn sterker en actiever dan vier jaar geleden en de programma's waren ideologisch beter op orde. Als je dat dan niet weet om te zetten in winst bij de verkiezingen dan is dat gewoon een grote teleurstelling. Daar moeten we eerlijk over zijn naar onszelf.'

Realiteit onder ogen

Die eerlijkheid betekent volgens Dijk ook dat je geen ongemakkelijke waarheden uit de weg moet gaan: 'Ongeveer 20 procent van de mensen die de vorige keer op ons heeft gestemd, is nu thuisgebleven. Daarnaast is

een groot deel van de stemmen naar de BBB toegegaan. Die partij is in staat geweest om het protest tegen de stikstofplannen van de overheid dat al twee jaar speelt om te zetten in een enorme winst. Zij waren de proteststem en mensen hadden het idee dat een stem op de BBB het meeste zou veranderen. De SP vinden ze dan nog steeds een prima partij maar ze zien ons niet als een echt alternatief. Dat doet wel pijn.'

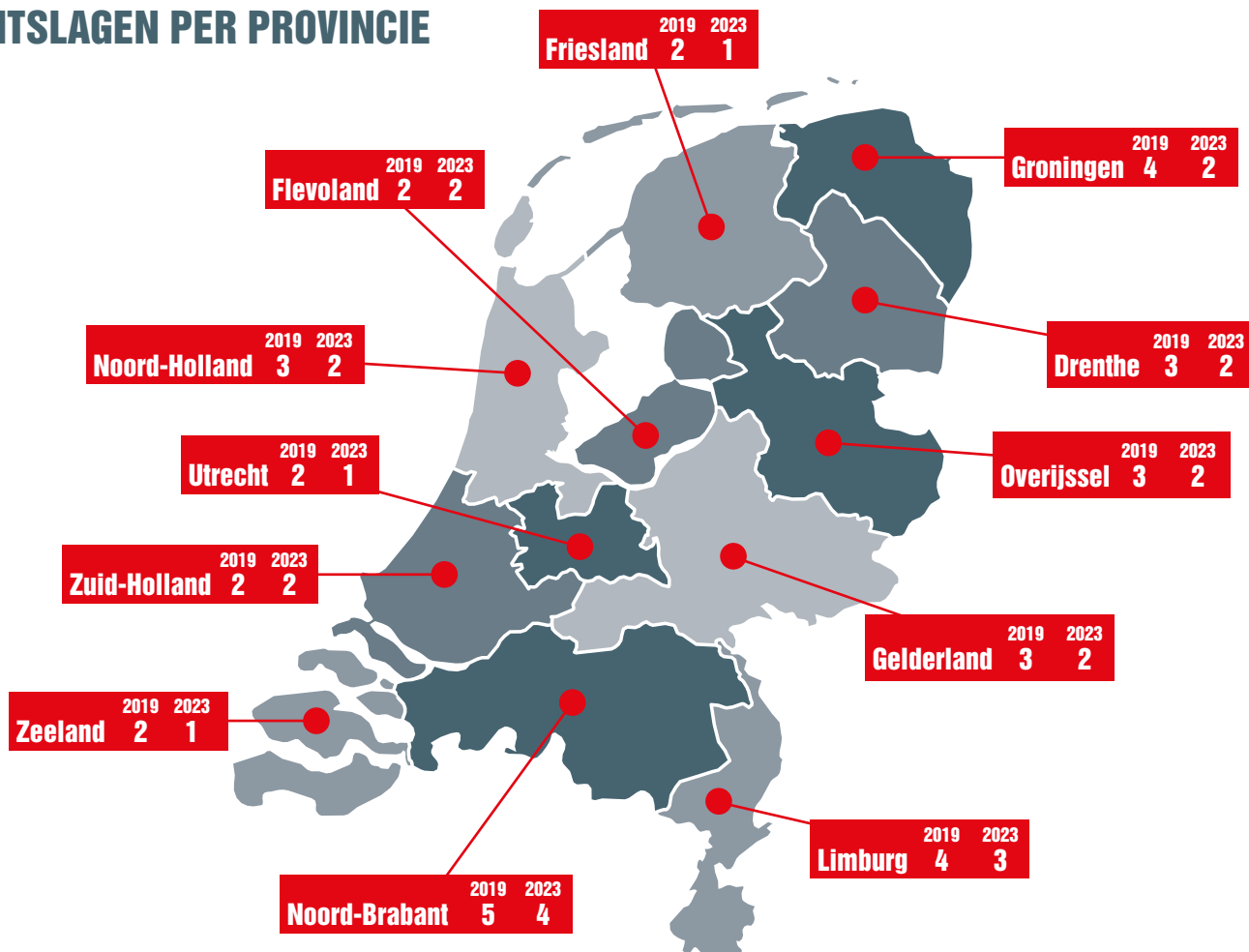
Dijk denkt dat daar een aantal aanwijsbare redenen voor zijn: 'Een paar afdelingen zijn na de verkiezingen langs de deuren geweest om mensen te vragen waarom ze hebben gestemd zoals ze hebben gestemd. Wat ze daar horen bevestigt mijn beeld. Mensen weten niet voldoende waar de SP voor staat. Ze willen een partij met eigenheid die het verschil kan maken. Wij moeten dus bij onszelf te rade gaan of onze standpunten scherp en helder genoeg zijn en of wij in de hoofden van kiezers nog wel de partij voor gewone mensen zijn. Want laten we wel wezen: BBB heeft het beeld weten neer te zetten als partij met poten in de klei, maar wij zijn die partij ook echt.'

Rode draad

Sinds de verkiezingen is er op verschillende momenten en plekken gesproken over de campagne en de uitslag. In het partijbestuur, in afdelingen en ook op de Partijraad (de vergadering waarin alle afdelingen en het bestuur vertegenwoordigd zijn – red.). Deze eerste inzichten geven een rode draad die als basis dient voor een bredere evaluatie. Die rode draad sluit grotendeels aan bij de analyse van Dijk.

Dijk: 'Eén van de punten die naar voren kwam bij de Partijraad, is dat we meer onderscheidend zullen moeten zijn. We zijn altijd een partij geweest van recht voor z'n raap en met leuke spannende acties. Mensen begrepen wat we wilden. Nu lijkt het wel alsof we onze standpunten al uitgebreid aan het uitleggen zijn, voordat we een helder standpunt hebben ingenomen. Dat werkt niet. Wij zijn een socialistische partij in een kapitalistisch systeem. Als wij ideologie beter weten te combineren met scherpe standpunten dan is er een wereld voor ons te winnen.'

UITSLAGEN PER PROVINCIE

Hoopvol

Waar zowel Dijk als de Partijraad vertrouwen uit halen is de organisatorische winst die de afgelopen campagne te zien was: 'We hebben als één club gewerkt aan een prachtige campagne om de energie te nationaliseren en we hebben met z'n allen gewerkt aan ons Volksprotest op het Beursplein. Dat zijn echt wel prestaties waar we trots op mogen zijn. De Partijraad heeft ook heel duidelijk gezegd dat we door moeten blijven werken aan de groei van de organisatie. Zowel in aantallen als in kwaliteit.'

Volgens Dijk is het ook niet zo dat een grote evaluatie automatisch succes betekent in de toekomst: 'Dat we duidelijker moeten maken waar we voor staan is niet alleen een opdracht voor het bestuur of voor de fractie in Den Haag, maar voor ons als hele partij. Het is meer dan even een nieuw sausje over onze campagne heen gieten. Het betekent dat we het echt met elkaar moeten gaan hebben over wie we zijn, wat we doen, hoe we ons verhouden tot andere partijen, de samenleving en de economie. Ik hoop dat we snel een begin kunnen maken met het beeld

van wat voor Nederland wij voor ons zien duidelijker te krijgen. Dat moet snel, omdat de problemen van mensen nog steeds groot zijn. Het is aan ons om samen met hen een betere toekomst voor elkaar te krijgen.

Hij vervolgt: 'Wij zijn de partij met de ideologie en de mensen waarmee we dat waar kunnen maken. De afgelopen maanden stemmen mij wat dat betreft heel hoopvol. Als we de energie in de afdelingen weten vast te houden en onze nieuwe leden een goede plek weten te geven binnen onze partij, dan is er een wereld te winnen.'

Alle gedeelde inzichten vanuit afdelingen, de evaluatie van de campagne en de besprekingen binnen het partijbestuur en de Partijraad worden de komende tijd verzameld en samengevoegd. Het Wetenschappelijk Bureau van de SP voegt daar een analyse aan toe. Dit document wordt door alle afdelingsvoorzitters besproken tijdens de volgende Partijraad en vormt de afsluiting van deze verkiezingen en de opmaat naar winst bij de volgende. •

tekst Xander Topma

Wij zijn een socialistische partij in een kapitalistisch systeem

LIES VAN AELST

‘WE MOETEN BETER LATEN ZIEN WAT ONZE POSITIEVE ALTERNATIEVEN ZIJN’

Lies Van Aelst is de herkozen fractievoorzitter voor de SP in de provincie Zuid-Holland. Daar is het gelukt om de twee zetels te behouden die de fractie vorige periode al had. Maar heel goed voelt dat niet, gelet op de totale uitslag in Nederland. ‘We moeten weer uit durven gaan van onze eigen kracht.’

De uitslag van de provincie Zuid-Holland werd op de verkiezingsavond als één van de laatsten bekendgemaakt. In de uren daarvoor zag Van Aelst de SP in veel provincies verliezen: ‘Ik stond hem flink te knijpen. Het was ook nogal een omslag. In de laatste peiling voor de verkiezingen stonden we nog op winst dus wij droomden stiekem over een extra zetel bij ons in de provincie. Toen viel de uitslag opeens erg tegen en begon ik me ook wel zorgen te maken. Nu is het mooi dat we onze zetels hier hebben behouden maar we moeten als SP wel serieus nadenken over hoe dit heeft kunnen gebeuren en het vervolgens ook echt anders gaan doen.’

Positief gevoel

Ondanks het slechte resultaat qua zetels kijkt Van Aelst wel met een goed gevoel terug op de gevoerde provinciale campagne: ‘Er zat veel meer energie in dan vier jaar geleden. Het was veel positiever en leuker. Die energie is nu niet opeens weg. We gaan met diezelfde club mensen werken aan het versterken van onze basis en ook ideologisch versterken. Het is namelijk belangrijk om stevige standpunten in te nemen maar dan moeten dan ook wel echt socialistische standpunten zijn.’

Dat uitgangspunt past ook bij hoe Van Aelst kijkt naar de SP in bredere zin: ‘Ik ben er van overtuigd dat mensen willen stemmen op visie, oplossingen, en een helder en hoopvol beeld van de samenleving dat aantrekkelijk is om je bij aan te sluiten. Te vaak hoor je nu van mensen dat ze niet weten waar de SP voor staat, terwijl we zo’n mooie heldere basis hebben. Volgens mij moeten we beter laten zien wat we wel willen en wat onze positieve alternatieven zijn. Door die scherpte raak je misschien sommige mensen kwijt maar je wint er ook stemmen mee die bij ons een heldere lijn vinden.’ •

foto Brandeisfotografie

> KAREL GLASTRA VAN LOONBRUG

Op 4 maart werd in Amsterdam de Karel Glastra van Loonbrug onthuld. De brug, waar Glastra van Loon als kind al speelde, bestond al langer, maar had nog geen naam. De eer viel de in 2005 overleden schrijver te beurt vanwege zijn schrijverschap en zijn brede maatschappelijke betrokkenheid. Glastra van Loon werd wereldberoemd met zijn boek “De Passievrucht”.

Hij droeg bij aan de doorbraak van de SP, onder andere in zijn rol als lid van het V-team, en als schrijver van het SP-lied. Uit de zin “blijf niet mokkend aan de kant staan, stel een daad en toon je moed”, komt ook de naam van het SP-pand “De Moed”. Hij schreef verder diverse boeken over de SP, waaronder “De Poppe-methode”, “De laatste oorlog” en “Hoe dan, Jan?”.

De Karel Glastra van Loonbrug ligt in het Rembrandtpark, langs de A10. •

> KAMER STEUNT SP: ZORG VOOR VOLGSYSTEEM WAPENHANDEL

Om te voorkomen dat onderdelen voor wapens in verkeerde handen terechtkomen, moet er een volgsysteem komen waardoor deze goederen te allen tijde kunnen worden opgespoord. Een voorstel van de SP en D66 om een dergelijk systeem te onderzoeken, is vandaag aangenomen in de Tweede Kamer. SP-Kamerlid Jasper van Dijk: ‘We moeten weten wat er met wapenonderdelen gebeurt, zeker als ze in Nederland worden gemaakt. Nederland is een spil in de internationale wapenhandel. Van elke twee euro die wereldwijd omgaat in de handel in wapens gaat er één euro via een financiële constructie door Nederland.’

Het voorstel geldt niet alleen voor wapenonderdelen, maar ook voor zogenaamde ‘dual-use goederen’, die zowel civiel als militair kunnen worden gebruikt. Recent bleek uit onderzoek dat Nederlandse chips zijn gebruikt voor Iraanse drones. Deze zijn vervolgens door het Russische leger ingezet voor de oorlog in Oekraïne. Daar richten de drones dood en verderf aan. Een volgsysteem - vergelijkbaar met track & trace in pakketten - had dit kunnen blootleggen. Ook illegale wapenhandel kan hiermee worden tegengegaan. •

foto Marcel Lathouwers

> SP NOORD HOLLAND VOERT ACTIE BIJ TATA STEEL

In aanloop naar de verkiezingen voerde de SP in Noord Holland dagen achteren actie tegen de uitstoot van giftige stoffen door staalbedrijf Tata Steel in Velzen-Noord. Onder leiding van statenlid Heidi Bouhrel en regiovertegenwoordiger Chris Schaeffer stond de SP dagenlang voor dag en dauw aan hun poorten om flyers uit te delen.

De SP wil het bedrijf – met 9.000 personeelsleden een grote werkgever in de regio – niet kwijt, maar de gezondheid van personeel en omwonenden moet wel op de eerste plaats staan. Al jaren is bekend dat het aantal gevallen van

kanker in deze regio hoger ligt dan in de rest van Nederland. Dit valt overigens niet alleen het staalbedrijf te verwijten: ook de scheepvaart van en naar Amsterdam en de aanlegroutes van Schiphol zijn hiervoor verantwoordelijk.

Al jaren pleit de SP in Noord-Holland voor een schonere productie van ruwijzer en staal bij Tata Steel. Dit zou bijvoorbeeld kunnen door in plaats van steenkool, cokes, pellets en sinter op grote schaal waterstof in te zetten. Voor die omslag zijn miljardeninvesteringen nodig, door zowel de Indiase eigenaar als onze regering. •

> FRANK FUTSELAAR VERVANGT JASPER VAN DIJK

foto Maurits Gemmink

SP-Kamerlid Jasper van Dijk zal tijdelijk zijn taken neerleggen in verband met ziekte. Hij verwacht na een periode van herstel rond de zomer weer terug te keren als Kamerlid. In die periode wordt Van Dijk vervangen door een oude bekende: Frank Futselaar. Futselaar was Kamerlid van 2017 tot 2021, en was toen woordvoerder op het gebied van onderwijs, landbouw en natuurontwikkeling. Hij zal naar verwachting de portefeuilles van Van Dijk overnemen: Europa, internationaal, defensie, asiel en migratie. Op de twitter-account van Futselaar staat dat hij 'voor een SP'er opvallend veel humor' heeft, een citaat uit dagblad Trouw. Futselaar zal donderdag 30 maart worden beëdigd als Kamerlid. •

foto Wiebe Kiestra

> RENSKLE LEIJTEN ONTVANGT CLARA MEIJER-WICHMANN PENNING 2022

Op 30 maart reikte Symone Gaasbeek-Wielinga, voorzitter van de Liga voor de Rechten van de Mens, de Clara Meijer-Wichmann penning uit aan Chermaine Leysner, één van de ouders die getroffen werd door het toeslagenschandaal. Leysner zou niet de juiste gegevens hebben aangeleverd aan de Belastingdienst, en moest daarom bijna een ton terugbetalen. Dat leidde tot loonbeslag en een gedwongen verhuizing. Wegens ziekte kon Leysner niet aanwezig zijn bij de officiële uitreiking op 28 oktober, waar ook Renske Leijten en Pieter Omtzigt de penning ontvingen. Daarom was er een aparte bijeenkomst georganiseerd, waar alle drie de gehuldigden weer aanwezig waren.

De Clara Meijer-Wichmann Penning wordt jaarlijks uitgereikt aan een persoon of organisatie die bijzondere erkenning verdient voor zijn of haar inzet voor de verdediging van de rechten van de mens, met name in Nederland. Leijten, Omtzigt en Leysner speelden een belangrijke rol in het toeslagenschandaal, en met name hun bijdrage aan een rechtvaardiger samenleving werd genoemd. Of, zoals professor Cees Hameling dat zei: 'wij koesteren u omdat u ons – tegen de gedachteloosheid in – het vertrouwen geeft dat we moreel kunnen handelen in een immorele samenleving'. •

> SP STICHTSE VECHT REDT DORPSHUIS DE VONDEL

De SP in Stichtse Vecht is erin geslaagd om welzijnslocatie De Vondel in Maarssen open te houden voor bijeenkomsten voor senioren, en beter nog: ook in andere kernen ontmoetingsplekken open te houden. Samen met de gebruikers en de vrijwilligers is er een pittige strijd gestreden, onder andere door een actiebingo die druk bezocht werd, maar ook bij de gemeente en in de pers. De gemeente is overstag gegaan, en heeft besloten de ontmoetingsplekken open te houden, en de Vondel te bestempelen tot dorps huis van Maarssen-Dorp. Een mooi succes voor de SP. •

foto SP Stichtse Vecht

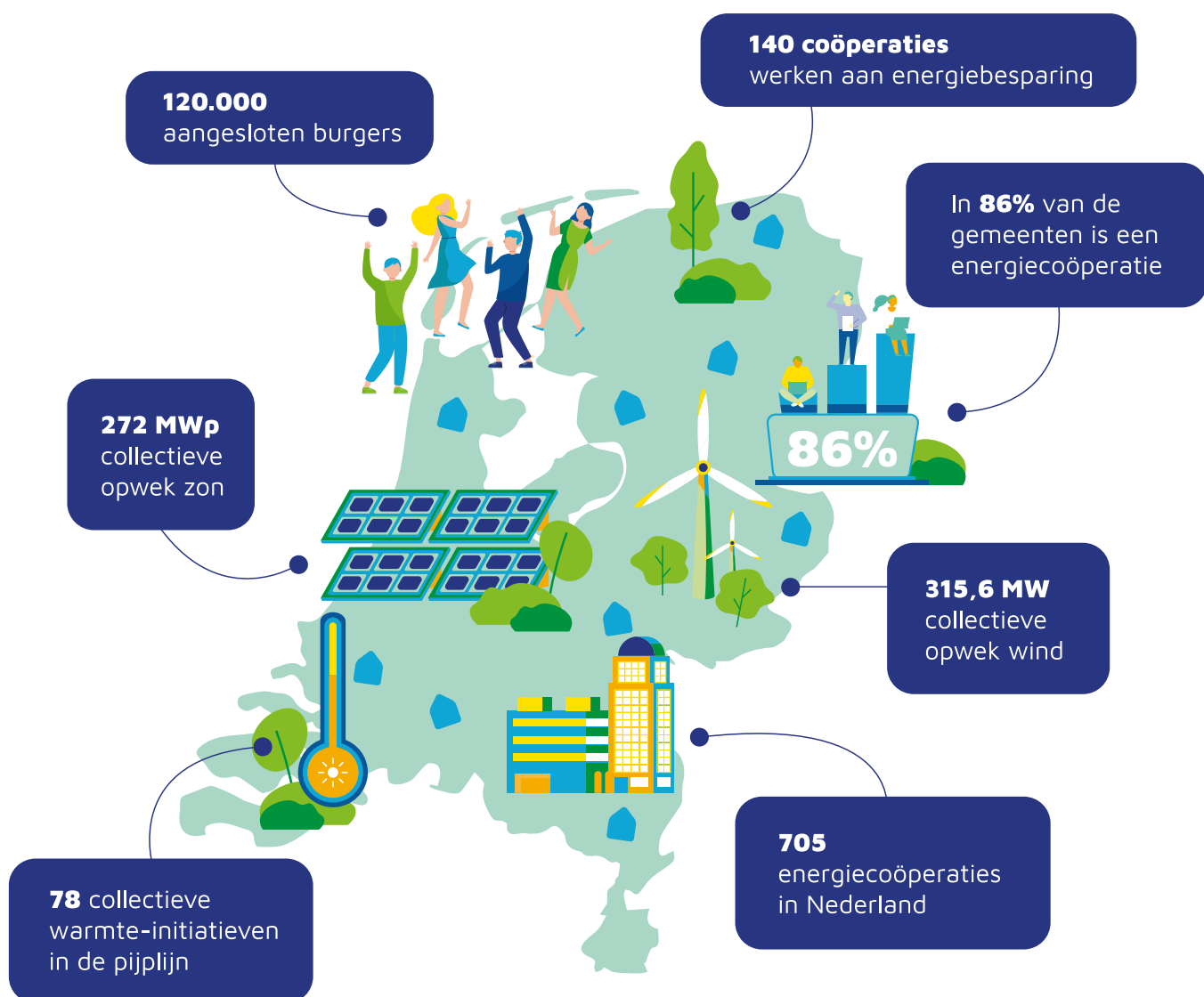
‘DE OVERHEID ZOU MEER VERTROUWEN MOETEN HEBBEN IN COÖPERATIES’

INTERVIEW SIWARD ZOMER

Via zijn studie sociale en politieke filosofie aan de Universiteit van Birmingham maakte Siward Zomer kennis met energiecoöperaties. Hij schreef een scriptie over zonnepanelen en zou vervolgens promoveren op een onderzoek naar draagvlak voor duurzame energie, maar wegens bezuinigingen ging dat niet door.

Vervolgens besloot hij zich in Nederland aan te melden als vrijwilliger bij de Windvogel, een landelijke windcoöperatie. Hij kwam in het bestuur en werd al vrij snel voorzitter. Na zeven jaar stopte hij om aan de slag te gaan als coöperatief directeur van Energie Samen, de landelijke koepelorganisatie van energiecoöperaties. De Tribune sprak met hem over zijn drijfveren en over hoe coöperaties en publieke bedrijven elkaar kunnen aanvullen.

CIJFERS OVER ENERGIECOÖPERATIES

bron energiesamen.nu

› Wat spreekt jou zo aan in coöperaties?

‘Ik ben ervan overtuigd dat als je een eerlijke maatschappij wil, dat je moet beginnen bij de economie. Dat kan op twee manieren. Je kunt het afdwingen via de politiek, maar met de VVD aan het roer zie ik dat niet snel gebeuren. Of je kunt de bedrijven die actief zijn in de economie veranderen. Dat kun je ze netjes vragen, je kunt actie tegen ze voeren, of je kunt zelf bedrijven oprichten.

Dat laatste doe ik, omdat ik denk dat je zo de meeste invloed hebt. En dan op zo’n manier dat iedereen kan meedoen, ook als je niet het geld hebt om te investeren. Ik doe dat om politieke redenen. Ik kom niet uit een ondernemersfamilie. Mijn

vader was veertig jaar leraar op dezelfde basisschool en mijn moeder werkt bij Buurtzorg.’

› Wat zijn de grootste misverstanden of mythes over coöperaties?

‘Een mythe is dat het alleen is weggelegd voor mensen die kunnen investeren. Aanvankelijk werd dat wel zo gecommuniceerd door coöperaties. Dat je als lid een mooi rendement kon halen op je investering. Maar dat is aan het veranderen nu onze energie van wind en zon goedkoper is geworden dan de markt. Daarmee is het argument om goedkope energie te leveren aan alle huishoudens binnen de gemeenschap belangrijker geworden. Veel coöperaties hebben ook leden die niet

geïnvesteed hebben, maar die wel mogen meebeslissen over wat er met de winst gebeurt. Het beeld is dus diverser.

Een andere mythe is dat coöperaties vooral praatclubjes zijn die niets voor elkaar krijgen. Dat is feitelijk onjuist. In Zeeland hebben coöperaties bijvoorbeeld enorme windturbines neergezet op de Krammersluizen en in Limburg zijn bijna alle windmolens in coöperatieve handen.’

› Waarin verschillen coöperaties van private bedrijven of staatsbedrijven qua doelstelling?

‘Anders dan private bedrijven zijn coöperaties niet winstgedreven. Ze bestaan ten behoeve van de leden. In veel gevallen is

‘In Limburg zijn bijna alle windmolens in coöperatieve handen’

die behoefte goedkope, duurzame producten tegen een eerlijke prijs. Mensen die kapitaal in een coöperatie hebben gestoken, krijgen daar een eerlijke vergoeding voor, maar ze maken niet de dienst uit. Er is democratische zeggenschap.

Staatsbedrijven hebben dezelfde doelstelling als coöperaties: voorzien in de behoeften van de gemeenschap. Het enige verschil is dat ze niet direct democratisch bestuurd worden. Bij coöperaties hebben leden directe zeggenschap. Zij kiezen het bestuur en als er klachten zijn weten ze bij wie ze moeten zijn. Dat is bij een overheidsbedrijf niet het geval. Dan kun je alleen indirect via een raadslid of een wethouder je beklag doen. Sommige publieke bedrijven doen het goed, andere niet, zoals het Amsterdamse afvalverwerkingsbedrijf AEB of het Warmtebedrijf Rotterdam, die beide in geldnood kwamen omdat democratisch toezicht ontbrak. Dat was een coöperatie niet overkomen.’

› Tegen welke problemen lopen energie-coöperaties nu aan?

‘Voor coöperaties is het veel moeilijker om in de ontwikkelfase voldoende kapitaal binnen te halen om te kunnen groeien dan voor private bedrijven. Waar je bij een start-up soms wel vier keer je inleg terugkrijgt als het bedrijf wordt doorverkocht, krijg je bij een coöperatie hooguit vijf procent rendement op je ingebrachte kapitaal.

Ook overheden investeren liever in start-ups dan in energiecoöperaties. Ik begrijp daar niets van, want waarom investeer je als overheid in bedrijven die vooral geld opleveren voor anderen en niet in bedrijven die waarde toevoegen aan de gemeenschap?’

› Nu energiecoöperaties flinke winst maken, is er onder leden dan niet de neiging om die winst aan zichzelf uit te keren in plaats van opnieuw te investeren in de coöperatie?

‘Die discussie loopt in de algemene verga-

deringen. De meeste coöperaties hebben in hun statuten staan dat ze maximaal zoveel rendement uitkeren, dus dan is de discussie redelijk snel gesloten. Maar ik weet van besturen dat ze echt onder druk staan om de winst gewoon maar uit te keren. Je moet als coöperatie de balans zien te vinden tussen people, planet, profit. Als je je te veel presenteert als een investeringsmogelijkheid, trek je ook mensen aan die daarnaar op zoek zijn.

Maar het gaat nu wel hard met de winst en dan is de vraag wat je ermee doet. De Windvogel heeft bijvoorbeeld een nieuwe coöperatie ondersteund voor huurders van woningbouwcorporaties om zonnepanelen op hun daken te leggen. Mensen die lid zijn van deze coöperatie, hoeven niet te investeren maar krijgen wel de opbrengsten. Dit soort initiatieven zie je meer, ook als het gaat om het opleiden van energiebesparingscoaches.’

› Het is natuurlijk ook een nieuwe situatie.

‘Absoluut. In het verleden konden we niet echt het verschil maken met private bedrijven. Nu de tarieven zo verhoogd zijn is dat anders. Het enige coöperatieve warmtebedrijf in Nederland heeft bijvoorbeeld

als enige de tarieven niet verhoogd, terwijl de private bedrijven hun prijzen verdubbeld hebben. Dat is ook de reden waarom minister Jetten de warmtenetten in publieke handen wil hebben.’

› Hoe divers is de groep die zich met energiecoöperaties bezighoudt, qua leeftijd, geslacht, klasse en etniciteit?

‘Die is niet groot. Het zijn vooral hoogopgeleide, witte mannen van een zekere leeftijd. Maar het verandert razendsnel. Er komen steeds meer coöperaties in de stedelijke omgeving en daar is de samenstelling veel diverser, met name in geslacht.

Qua klasse is het nog niet zover. Ik begrijp ook helemaal dat als mensen geldzorgen hebben, dat ze zich dan niet inzetten voor een energiecoöperatie. Dan heb je andere dingen aan je hoofd. Van belang is wel dat je als coöperatie deze mensen meeneemt in de besluitvorming en daar valt nog een wereld te winnen. Door algemene ledenvergaderingen anders te organiseren en verschillende vormen van communicatie toe te passen, waaronder in verschillende talen, wordt geprobeerd de besluitvorming democratischer te maken.’

>

WAT IS EEN ENERGIECOÖPERATIE?

Een energiecoöperatie of energie-initiatief is een groep mensen die zich verenigt om zelf aan de slag te gaan met wind- en zonneprojecten, een warmtenet of energiebesparing. Er zijn in Nederland meer dan 700 energiecoöperaties, actief in 86 procent van de gemeenten (zie afbeelding).

In een coöperatie beslissen de leden. Een lidmaatschap kost meestal een paar tientjes per jaar. Ieder lid heeft één stem. De leden kiezen uit hun midden een bestuur, dat de lopende zaken regelt. Zeker twee keer per jaar wordt er een algemene ledenvergadering gehouden, waarin de leden stemmen over belangrijke onderwerpen als het beleidsplan, de begroting, de jaarrekening en het jaarverslag. Zo beslissen zij over de koers en wat er met de opbrengsten gebeurt.

‘Waarom zou energie een product moeten zijn waar je winst op kunt maken?’

› In hoeverre zijn energiecoöperaties een serieus alternatief voor private bedrijven of staatsbedrijven?

‘We wekken nu zo’n vijf procent van de duurzame energie op. Als we de komende jaren kunnen blijven leveren tegen kostprijs, dus zonder winstmarge, dan worden we echt een alternatief. Dan kunnen ze niet meer om ons heen. Met tien procent van de markt kun je al heel veel effect hebben. Dat hebben we met biologisch voedsel gezien. Toen tien procent van de voedselmarkt biologisch was, moest de niet-biologische markt zich daartoe gaan verhouden.

Nu denk ik niet dat veel energiebedrijven tegen kostprijs gaan leveren, want dat mogen ze niet van hun aandeelhouders. Maar ons streven is wel dat ze op de lange termijn overbodig worden. Energie is een basisbehoefte, waarom zou dat een product moeten zijn waar je winst op kunt maken?’

› Maar is het allemaal nog niet te kleinschalig?

‘Er zijn zo’n 20 duizend mensen die stroom afnemen via een coöperatie. Dat

is inderdaad nog niet heel veel. Maar goed, we zijn pas zeven jaar bezig. We hebben alles opgebouwd met vrijwilligers en de eerste kasstromen uit de productie beginnen nu pas te komen. We zitten er ook niet in voor de korte termijn. Ik vergelijk ons altijd met de waterschappen, die ons watersysteem beheren en al zeshonderd jaar bestaan. We hebben nu de eerste stapjes gezet. We zijn in korte tijd enorm gegroeid. En dat zonder veel steun van de overheid. Pas sinds kort worden we gezien als een fijn alternatief voor private bedrijven.’

› Hoe kan de overheid coöperaties helpen om meer een machtsfactor te worden?

‘In de eerste plaats via grondpolitiek. Om te kunnen bouwen moet je plek hebben. Dat is niet anders dan bij woningbouw. Dus je moet grond toewijzen aan coöperaties. Verder moet je ze ontwikkelkapitaal geven, want met name warmteprojecten zijn heel kapitaalintensief. En je moet kennis beschikbaar stellen die nodig is om zulke projecten goed uit te kunnen voeren. Kort gezegd gaat het om het democratiseren van grond, kennis en kapitaal.’

› Hoe kijk jij aan tegen het in publieke handen brengen van energie?

‘In publieke handen vind ik slim, maar dan wel met directe democratische zeggenschap. Wat je nu bij staatsbedrijven ziet, is dat ze weinig democratisch, transparant en klantgericht zijn. Bij publieke bedrijven worden vaak uitgerangeerde politici als leidinggevende aangesteld. Ik vind dat dat democratisch gekozen bestuurders moeten zijn. Deze bedrijven worden met publiek geld betaald, dus waarom zouden mensen daar geen zeggenschap over mogen hebben?’

› Zie jij tot slot manieren waarop een publieke energievoorziening, zoals de SP wil, samen kan gaan met meer coöperaties?

‘Bijvoorbeeld bij de oprichting van een warmtebedrijf zou de overheid prima met coöperaties kunnen samenwerken. Als je als overheid zegt: jullie doen zoveel jullie kunnen en de rest doen wij, dan heb je altijd succes. Dan heb je als coöperatie een vangnet wanneer dat nodig is en ben je als overheid dienstbaar aan je mensen.’ •

Siward Zomer (1982)
-is sinds 2019 coöperatief directeur van Energie Samen, de belangenorganisatie van energiecoöperaties in Nederland. Daarnaast is hij secretaris van het Europese netwerk van energiecoöperaties (REScoop.eu) en bestuurslid van de Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE).

tekst Tijmen Lucie
foto's Ryan Skillington

HEEL DE MENS VAN AFDELING TOT CONGRES

foto Peter de Vos

In april wordt in elke afdeling een ledenvergadering gehouden over Heel de mens, de vernieuwde beginselen van de SP. Het is belangrijk dat leden meedenken en meepraten over ons socialisme voor de toekomst.

Op de volgende pagina's staat de complete concepttekst van het nieuwe beginselprogramma. Dit programma wordt besproken in iedere afdeling en vervolgens in de regioconferenties. Daarna zal de vernieuwde *Heel de mens* worden besproken en vastgesteld op het congres.

Dat gaat als volgt:

Tussen 17 tot 28 april wordt in elke afdeling een speciale ledenvergadering gehouden over *Heel de mens*. Ieder lid krijgt hiervoor

een uitnodiging van de afdeling. Tijdens dit overleg wordt de concepttekst besproken en worden afgevaardigden gekozen voor de regioconferenties, die met de punten van de afdeling op pad gaan.

Op 13 en 20 mei worden regioconferenties gehouden, waar afgevaardigden van afdelingen in discussie gaan. Het programma wordt daarna besproken en vastgesteld op 3 juni op het congres. Daarna gaan we met ons vernieuwde socialisme aan de slag!

HEEL DE MENS IN BEELD

In Heel de mens leggen we als partij ons socialisme vast. Dat doen we in woorden, maar dat kan natuurlijk ook in beelden. Menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit, wat betekent dat voor jou - en voor ons? Wat maakt de SP zo anders en onze beginselen zo bijzonder? Graag horen we wat voor beeld dit bij je oproept. Dat kan geschilderd of gefotografeerd, in een object of in een collage. Of op wat voor manier dan ook.

De mooiste, interessantste of indrukwekkendste beelden willen we tentoonstellen, om zo Heel de mens in beeld te brengen. Je kunt je bijdrage mailen naar: heeldemens@sp.nl. Of opsturen of brengen naar: SP De Moed, Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort.

*'Blijf niet mokkend
aan de kant staan*

*Stel een daad
en toon je moed*

*Laat je woede
hand in hand gaan*

*Met het goede
dat je doet'*

Uit het lied
'Een mens is meer'.
(Tekst: Karel Glastra van Loon)

INLEIDING

De wereld zoals die nu is, is het gevolg van keuzes. Als we andere keuzes maken, is een andere wereld mogelijk. De SP is er om die veranderingen mogelijk te maken, door samen met anderen verbeteringen af te dwingen – met en onder de mensen.

Mensen zijn sociale wezens. We leven samen en ontwikkelen onszelf in samenwerking met anderen: we hebben elkaar nodig. Die overtuiging is voor ons leidend. Voor de inrichting van de samenleving en voor de omgang met elkaar en met de natuur. Ons doel is de ontwikkeling van heel de mens, die samen met anderen de eigen toekomst kan bepalen. Op basis van gedeelde waarden en belangen. In dit beginselprogramma laten we zien wat ons socialisme is – en hoe we dat in de praktijk brengen.

Voor ons is socialisme geen blauwdruk, die volstaat met de belofte dat het vanzelf beter zal worden. Ons socialisme is gebaseerd op concrete analyses en praktische ervaringen. Het biedt perspectief voor de toekomst én heeft betekenis hier en nu. Daarbij laten wij ons steeds leiden door de menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit. Deze waarden hebben zich door de geschiedenis heen ontwikkeld en zijn nog altijd onmisbaar voor de vooruitgang en voor de beschaving.

**'Socialisten
beseffen dat
de toekomst
niet is aan de
egoïstische en
berekende
mens'**

foto Wiebe Kiestra

foto Joshua Versijde

1 ONZE WAARDEN

De waarden van menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit vormen – samen met onze maatschappijanalyse – ons socialisme. Ze zijn de meetlat waarmee wij ontwikkelingen beoordelen en alternatieven maken. Wat negatief uitvalt langs deze meetlat bestrijden we en wat positief is bevorderen we.

Menselijke waardigheid

Menselijke waardigheid vraagt om respect voor ieder ander mens – waar ook ter wereld – en eveneens voor de generaties die na ons komen. Daarbij stellen we de belangen van mensen boven die van het kapitaal. Zo bouwen we aan een samenleving die voor iedereen bestaanszekerheid biedt en waarin ieder mens de mogelijkheid heeft om mee te doen en mee te beslissen. Het recht voor eenieder om in vrijheid – te midden van anderen en met respect voor alles wat leeft – het eigen geluk na te streven.

Gelijkwaardigheid

De fundamentele erkenning dat alle mensen gelijkwaardig zijn is de basis voor een beschaafde samenleving: de ene mens is nooit méér dan de andere. Gelijkwaardigheid vereist een brede tolerantie in de samenleving en de afwezigheid van alle vormen van achterstelling en discriminatie. De toegang tot wat nodig is om een toekomst op te bouwen: de zekerheid van zorg en van onderwijs; wonen en werk; kennis en cultuur; alles wat vereist is om iedereen de kans te geven op een menswaardig bestaan.

Solidariteit

Mensen zijn gelijkwaardig maar we zijn zeker niet gelijk, want het vertrekpunt en de mogelijkheden van de één zijn beter dan die van de ander. Daarom moeten we ook de solidariteit tussen mensen organiseren. Dit staat altijd centraal in de analyses die we maken en in de alternatieven die we presenteren. Solidariteit is ook onderdeel van ons dagelijkse politieke werk. Waarin we mensen met verschillende achtergronden bij elkaar brengen, op basis van de waarden en de belangen die ze met elkaar delen.

De hoofdtaken van de SP

Wij zetten ons in voor de waardigheid van ieder mens – en verzetten ons tegen alle discriminatie en onderdrukking.

Wij komen in actie voor de gelijkwaardigheid van mensen – en bestrijden de egoïstische mentaliteit van ‘ieder voor zich’.

Wij organiseren altijd solidariteit – en accepteren niet dat de belangen van het kapitaal belangrijker zijn dan de mensen.

In een wereld waarin de belangen van het kapitaal domineren, staan menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit onder druk. Door fundamentele kritiek en georganiseerde strijd bouwen we aan een samenleving waarin we deze waarden wél in de praktijk kunnen brengen. De SP heeft drie hoofdtaken:

- 1 Het leveren van fundamentele kritiek op het kapitalisme en het organiseren van mensen daartegen;**
- 2 Het aandragen van en strijd voeren voor onze alternatieven, voor de korte en voor de langere termijn;**
- 3 Samenwerken met iedereen die onze waarden onderschrijft, zowel lokaal, nationaal als internationaal.**

Het kapitalisme stort ons telkens weer in nieuwe crisissen. Dit leidt tot uitbuiting van mensen, tweedeling in de samenleving en uitputting van de aarde. Steeds meer mensen komen tot het inzicht dat de kapitalistische markteconomie niet werkt. Wij nodigen iedereen uit om samen met ons sociale alternatieven te formuleren en te bouwen aan een nieuwe sociale beweging.

Socialisten beseffen dat de toekomst niet is aan de egoïstische en berekenende mens, die vooral aan zichzelf denkt. Wij zien dat de toekomst is aan ‘heel de mens’, die zichzelf ontwikkelt en de eigen creativiteit inzet voor anderen en voor de wereld.

2 ONZE ANALYSE

Door het kapitalisme groeit de tweedeling tussen mensen. Ook worden natuur en milieu bedreigd. In het kapitalisme heeft de democratie over grote delen van de economie niets te zeggen. Mensen die wel aan de touwtjes trekken hebben vaak andere belangen dan de rest van de bevolking. De zeggenschap over ons werk en inkomen, onze woningen, onze zorg, onze energie, de grond en de natuur en andere onderdelen van de economie, ligt vooral bij de aandeelhouders en bij de kapitaalbezitters. Kortetermijnwinsten voor enkelen worden boven het welzijn van alle mensen en boven de toekomst van de aarde gesteld.

Het kapitaal heeft geen moraal

Het kapitalisme doet vooral een beroep op de hebzucht en het bevoorrecht het egoïsme: het vergroot de onderlinge strijd tussen mensen. In de kapitalistische economie worden mensen vooral gezien als middelen om geld mee te verdienen. Een mens is echter geen product. Het kapitalisme exploiteert ook de aarde: de natuur werd tot een product, dat wordt uitgeput om winst mee te maken. De aarde is echter ons thuis, waar we goed mee moeten omgaan en dat we weer respectvol moeten doorgeven.

Het kapitalisme heeft ook de omgang van mensen met elkaar veranderd. Het idee dat we vooral moeten zorgen voor onze eigen belangen werd steeds sterker en de overtuiging dat we samen verantwoordelijk zijn voor de wereld is verzwakt. De hebzucht en het egoïsme hebben de gemeenschapszin en het vertrouwen van mensen in elkaar aangetast. Concurrentie en tweedeling hebben bovendien de omstandigheden geschapen waarin discriminatie en racisme de samenleving verzieken.

De belangen van het kapitaal dreigen de toekomst te dicteren. Ontwikkelingen die het leven van mensen kunnen verbeteren, of de samenwerking tussen mensen kunnen vergroten, raken steeds meer gefrustreerd door de invloed van het kapitaal. De digitale revolutie begon hoopvol, maar werd gekaapt door een handvol technologie-

bedrijven, die digitale diensten omvormden tot roofovmachines van persoonsgegevens. Met enorme gevolgen voor de informatievoorziening en voor het vrije publieke debat.

Hoe de democratie werd gegijzeld

Na de Tweede Wereldoorlog organiseerden we in ons land een sociale welvaartsstaat, met publieke voorzieningen en sociale zekerheid voor iedereen. Een poging om de scherpste randen van de maatschappelijke tweedeling en de uitbuiting door het kapitaal af te schaven. Door een verdere globalisering van de economie onttrok het kapitaal zich echter aan de democratische controle. Het bewoog zich voortaan vrij over de wereld en legde daarbij aan nationale democratieën de eigen wil op.

Politici sloten hun ogen voor dit probleem en gaven alle ruimte aan de markten, die de democratie in een gijzeling namen. Met toenemende ongelijkheid en sociale conflicten tot gevolg. De economie groeide, maar de inkomens bleven achter. Onder het mom van 'meer markt en eigen verantwoordelijkheid' werden voorzieningen en zekerheden afgebroken. Nieuwe generaties verloren het vertrouwen dat zij het beter kunnen krijgen en een grote groep mensen zag dat de politiek er niet was voor hen.

De groeiende ongelijkheid tussen mensen en de toenemende uitputting van de aarde laten zien dat de macht van het kapitaal de grens heeft bereikt van wat de mensen en de wereld kunnen dragen. De gijzeling van onze democratie door het kapitaal kan niet stoppen door het beleid wat bij te schaven: daarvoor is een fundamentele verandering nodig van de verhoudingen tussen de economie en de democratie. Waarbij niet meer de belangen van markten, maar de belangen van mensen voorop komen te staan.

Een andere wereld is mogelijk

Teveel politici geloofden in de neoliberale belofte dat de vrije markten ook zouden leiden tot vrijere samenlevingen, maar dat bleek een sprookje. De globalisering van de economie heeft de democratieën ondermijnd en ons veel zekerheden afgenomen. Ieder mens werd verantwoordelijk voor het eigen succes – en daarmee schuldig aan de eigen problemen. Ons werd verteld dat gemeenschapszin achterhaald was en solidariteit iets van het verleden. We hebben echter saamhorigheid hard nodig.

De economie moet ten dienste staan van mensen in plaats van andersom. De globalisering hoeft niet te leiden tot uitputting van hulpbronnen en uitbuiting van werkers, maar kan juist de samenwerking tussen mensen bevorderen. De strijd voor een rechtvaardig klimaatbeleid en tegen de sociale tweedeling zijn twee kanten van dezelfde medaille. Het verzet overal ter wereld tegen de verwoesting van de aarde gaat samen met een sociale strijd: voor een andere omgang met de mens en met de natuur.

De groeiende tweedeling is geen natuurwet, maar het gevolg van politieke keuzes. Het is geen economische noodzaak dat de armen steeds armer worden en de verschillen almaar groter. We hoeven niet te accepteren dat de meest vermogenden ter wereld onze natuurlijke rijkdom steeds verder uitputten. Door sociale strijd en technologische ontwikkeling is het leven van mensen eeuwenlang beter geworden. Alle middelen zijn voorhanden om opnieuw met elkaar een andere wereld mogelijk te maken.

3 ONS VOORUITZICHT

Een democratische omwenteling

Mensen in plaats van markten

Wij willen een samenleving die is gebaseerd op menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit. De huidige economie ondergraaft deze waarden, daarom moeten we die radicaal democratiseren. Dat is bovendien eerlijker, omdat de vorming van kapitaal het gevolg is van het werk van mensen. Deze omwenteling gaat niet vanzelf en vraagt om ieders inzet, ongeacht de afkomst, de sekse, de kleur of religie van mensen. Socialisten maken klasse-analyses en gaan altijd uit van bezits- en machtsverhoudingen. Wij organiseren mensen rondom hun gedeelde belangen: zo versterken we de onderlinge solidariteit.

Om menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit te waarborgen is eerst een democratische omwenteling nodig. Zo zorgen we ervoor dat niet langer markten, maar mensen het voor het zeggen hebben. Door invoering van marktwerking zijn gemeenschappelijke voorzieningen in handen gekomen van op winst beluste bedrijven en is de democratische zeggenschap verdwenen. Publieke diensten werden gezien als kostenposten, maar ze zijn een investering – in onszelf en in onze toekomst.

Marktwerking in de publieke sector leidde tot een verstikkende bureaucratie en tot bestuurders die niet de belangen dienen van mensen. Daarom moeten professionals en gebruikers het voor het zeggen krijgen. Zoals in woningcorporaties de huurders; in de zorg de zorgverleners; in het onderwijs onderwijsgeevenden. In de democratische omwenteling die wij voorstaan, krijgen de mensen zeggenschap en worden tegenstellingen opgeheven. Op basis van de waarden en de belangen die alle mensen binden.

Een democratische economie

Private rijkdom gaat hand in hand met publieke armoede. De winsten vloeien vooral naar de bezitters, maar de rekening wordt betaald door de mensen. Bijvoorbeeld als bedrijven ‘gered’ moeten worden, omdat ze zo belangrijk zijn voor de economie. Wat niet failliet mag gaan hoort niet op de markt. Zaken die onmisbaar zijn voor de mensen en de samenleving, moeten publiek worden georganiseerd en gecontroleerd. Dat geldt voor alle publieke voorzieningen: voor de zorg en het onderwijs; voor energievoorziening en openbaar vervoer; voor volkshuisvesting en banken en alle andere essentiële diensten.

De democratie mag niet stoppen op de beurs of in het bedrijf. Voor een economie die ten dienste staat van mens en planeet, moeten we de tegenstelling tussen arbeid en kapitaal opheffen. Dat vereist een fundamentele verandering van de verhoudingen in de economie, o.a. door uitbreiding van de zeggenschap van mensen. Dat kan door belastingen en wetten, maar vooral door werknemers een stem te geven in strategische beslissingen en de winsten ten goede te laten komen aan hen die het werk doen.

Nieuwe technologische ontwikkelingen horen de belangen te dienen van mensen. Digitaal geld en digitale diensten die raken aan het algemeen belang, moeten ook altijd in publieke handen zijn. Bij de overheid, in het onderwijs – en overal elders. De digitale revolutie moet een sociale revolutie worden: techniek, dataverzameling en algoritmes kunnen worden ingezet voor het bevorderen van democratie en emancipatie; van gezondheid en ontwikkeling; van mensenrechten en het vrije publieke debat.

Leidraden voor onze partij

Analyses, alternatieven, acties

De SP is altijd een bondgenoot van mensen. Onze partij is niet opgericht om andere mensen de les te lezen, maar om samen met anderen idealen in de praktijk te brengen. Zeker ook met mensen die hun vertrouwen in de huidige politiek verloren. Dat doen we door steeds actief te zijn – met en onder de mensen. Deze bijzondere manier van politiek bedrijven is gebaseerd op de ervaringen die SP-leden sinds de oprichting van de partij in 1972 hebben opgedaan. Die concrete en praktische ervaringen zullen ook in de toekomst leidend blijven voor ons socialisme. Zij zorgen ervoor dat wij onszelf kunnen blijven vernieuwen.

De SP is overal actief waar mensen zich organiseren en in actie komen om de menselijke waardigheid, de gelijkwaardigheid en de solidariteit te bevorderen. In het bestuur en in het parlement; op het werk en in de buurt – en overal elders in de wereld. We zijn één partij, ongeacht de manier waarop mensen actief zijn: in het parlement, in onze hulpdiensten of met acties op straat. Dankzij de ‘solidariteitsregeling’ investeren onze politici in de eigen partij en zijn we niet afhankelijk van lobby en sponsors.

We betrekken mensen bij de partij, door zowel in als buiten het parlement acties te voeren. Overal waar nodig organiseren we mensen, om zo veranderingen af te dwingen. Mede daardoor zijn ook onze bestuurders en volksvertegenwoordigers in staat om de fundamentele veranderingen mogelijk te maken die we willen. Met dit activisme steunen we ook de emancipatie van mensen en bestrijden we de tweedeling. Deze drie-eenheid van analyses, alternatieven en acties vormt de kracht van de SP.

Verandering is onvermijdelijk

Socialisten zijn internationalisten: wij zetten ons in voor de menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit overal in de wereld. Onze inzet lokaal en nationaal is steeds verbonden met de strijd van mensen elders. Overal steunen we organisaties die in actie komen tegen onrecht: tegen uitbuiting en discriminatie; tegen oorlog en geweld. In plaats van de strijd tussen machtsblokken willen we een internationale rechtsorde, waarin conflicten tussen landen worden besproken en opgelost. Voor veel werkers is arbeidsmigratie een vorm van uitbuiting; we beschermen mensen tegen de exploitatie door het kapitaal.

Het kapitalisme heeft de grens bereikt van wat de bevolking en de planeet kunnen verdragen. De groeiende tweedeling tussen mensen en de toenemende uitputting van de aarde hebben een sociaal alternatief onvermijdelijk gemaakt. De samenleving is voortdurend in beweging en de veranderingen gaan ook steeds sneller. Daardoor groeien de mogelijkheden om misstanden aan te pakken en de machtsverhoudingen te doorbreken. Niet langer kan het kapitaal, maar moeten de mensen de toekomst bepalen.

Wij laten ons niet langer gijzelen door de multinationals en niet meer dicteren door de overheidsbureaucratie. Onze democratie en onze toekomst zijn veel te belangrijk om aan anderen over te laten. Hoe die toekomst eruit komt te zien hebben we zelf in de hand: als we ons verenigen en verbeteringen durven afdwingen. Wij organiseren mensen die in actie willen komen en bouwen aan een nieuwe sociale beweging. Voor een toekomst die ons de voorwaarden biedt voor de ontwikkeling van ‘heel de mens’.

EERSTE ZORGBUURTHUIS IN OSS GEOPEND

FIJN OUD WORDEN IN DE EIGEN BUURT

De SP wil dat elke oudere die dat wil moet kunnen kiezen voor een zorgbuurthuis. In Oss is nu een eerste locatie geopend. Op deze plek kunnen ouderen op een prettige manier in hun eigen buurt wonen, voorzien van goede zorg. SP-leider Marijnissen: 'Sinds het sluiten van de verzorgingshuizen door het PvdA-VVD kabinet Rutte II, moeten mensen langer thuis wonen; tot het echt niet meer gaat. Dit kan leiden tot eenzaamheid of onvoldoende goede zorg. Met het zorgbuurthuis maken we fijn oud kunnen worden in de eigen buurt voor iedereen mogelijk.'

Het idee voor het zorgbuurthuis is samen met experts, zorgverleners, zorgbestuurders en een architect een aantal jaar geleden ontwikkeld door Marijnissen. Het allereerste zorgbuurthuis is nu geopend in Oss. 'Het is fantastisch om het eerste zorgbuurthuis te zien. Een beschermde kleinschalige plek om oud te worden, in je eigen vertrouwde buurt. Waar je samen kunt wonen met je partner, ook als de een zorg nodig heeft en de ander niet. Met vers eten, en vaste en bekende gezichten in de zorg. En een inloopfunctie voor de hele buurt zodat ouderen niet eenzaam hoeven te zijn. Daarom komen we met een

wet die het zorgbuurthuis in heel Nederland mogelijk maakt.'

Een bijkomend voordeel van zorgbuurthuizen is dat het snel zorgt voor meer beschikbare woningen. Door mensen de keuze te geven om oud te worden in een zorgbuurthuis, komen er bestaande woningen beschikbaar.

De SP denkt dat de plannen van het kabinet Rutte 4 desastreus gaan uitpakken voor de ouderenzorg. De zorg voor onze ouderen in een verpleeghuis wordt namelijk verder uitgekleeft. Zo wordt de personele bezettings-

norm, de garantie voor voldoende collega's en goede zorg, afgeschaft. Dit is een klap in het gezicht van de zorgverleners die hier juist zo lang voor hebben gestreden. De kortzichtigheid van het kabinet zal ertoe leiden dat het nog moeilijker wordt om medewerkers voor de zorg te behouden en te werven. De SP wil daarom niet dat er wordt getornd aan de personele bezettingsnorm die garandeert dat de zorg voor onze ouderen in het verpleeghuis op niveau kan blijven. •

foto's Wiebe Kiestra

Meer weten over het
zorgbuurthuis? Kijk hier hoe
Lilian het plan presenteert
in de Tweede Kamer:
sp.nl/zorgbuurthuis_oss

LINKSVOOR **'HET GAAT HIER OM EMANCIPATIE'**

De vragen waarmee de 20-jarige Hardenbergse SP'er Skiti Némethi langs de deuren ging, hadden niet de dure boodschappen of de hoge gasprijs als onderwerp, maar de ervaringen met een taal: het Nedersaksisch. Dat leverde boeiende verhalen op. 'Oudere mensen vertelden verontwaardigd hoe er op hen neergekeken werd als ze Nedersaksisch spraken: deed je dat op school dan kreeg je geheid een lager cijfer.'

tekst Peter Verschuren
foto Karen Veldkamp

Door zijn interesse in geschiedenis en talen kwam Skiti als geboren Hardenberger in aanraking met het Nedersaksisch, de taal die van oudsher in de streek gesproken wordt. 'In het Europees Handvest voor regionale talen wordt het Nedersaksisch erkend als regionale minderheidstaal en ik was er benieuwd naar in hoeverre het nog leeft. Ik ben daarom op de SP-manier aan de slag gegaan: gewoon aanbellen en vragen wat mensen nog hebben met het Nedersaksisch. Dat bleek best veel te zijn. Ik kreeg regelmatig te horen dat mensen graag zien dat het dezelfde status krijgt als het Fries.'

› Zit er ook een politieke kant aan je inzet voor de taal?

'Ik denk het wel: Nedersaksisch werd gezien als de taal van de boeren en de arbeiders, er werd op neergekeken. Erkenning van de taal is daarom ook een erkenning voor de mensen die het vaak spreken, de lagere sociaal-economische klasse. Het gaat dus om emancipatie. In de SP-afdeling gaan we kijken wat we verder kunnen doen, samen met deelnemers aan de enquête. Dat de taal officieel erkend is, betekent dat overheden hem moeten beschermen en het gebruik ervan moeten bevorderen.'

Die erkenning kwam in 1998, waarop Rijk en provincies in 2018 afspraken dat de taal een plek moet krijgen in het onderwijs, de media en de communicatie met de overheid. Daar is nog bar weinig van te merken.'

› Hoe is de SP op je pad gekomen?

'Dat was in 2020: ik volgde de verkiezingen in de Verenigde Staten en was onder de indruk van Bernie Sanders, een linkse kandidaat van de Democratische Partij. Ik deelde zijn idealen, zocht naar vergelijkbare Nederlandse politici en kwam toen snel uit bij de SP. Ik wil me inzetten voor meer gelijkheid. Het is verschrikkelijk om te zien hoe een kleine groep mensen het overgrote deel van onze gezamenlijke rijkdom bezit terwijl veel anderen nauwelijks kunnen rondkomen. Ik werd lid van de SP-afdeling Zwolle en toen er een jaar later een afdeling in Hardenberg van start ging, werd ik benaderd en ben ik actief geworden.'

› Wat doe je in het dagelijks leven?

'Ik zit in het eerste jaar van HBO-studie Archeologie aan het Saxion in Deventer en ik werk op een distributiecentrum in Zwolle. En in mijn vrije tijd ga ik graag met vrienden karten.' •

DE SP IN 1978

SP HULP- EN INFORMATIE-DIENST

De liberalen hebben het maar armoedig. Die kunnen bestuurder worden, of lobbyist voor de grote bedrijven. Ze kunnen ook wel volksvertegenwoordiger zijn: in de gemeenten, de provincies of in de Tweede Kamer, maar daar blijft het toch vooral bij praten. Nee, dan wij: socialisten hebben zoveel meer politieke rijkdom. Wij doen alles: we mobiliseren en organiseren mensen; houden protesten en voeren acties; zoeken mensen op en gaan met ze in gesprek. In de jaren zeventig ontdekten leden van de SP steeds weer nieuwe vormen om samen met mensen politiek te voeren: voor betere zorg of huisvesting, een beter milieu of beter werk.

Juridisch spreekuur van de SP-afdeling in Oss in 1978. Henk Bouwens geeft advies, in het partijpand in de Peperstraat.

Veel afdelingen kregen een SP Hulp- en informatiedienst, voor directe hulp aan mensen, wanneer die problemen hadden met de overheid. Een plek waar je altijd je verhaal kon doen. Een goede hulpdienst was ook van politiek belang: hier kreeg je de informatie uit de allereerste hand, over misstanden in de buurt, of de bureaucratie van de gemeente. Vervolgens kon de SP-afdeling in actie komen, of de raadsfractie kon om opheldering vragen. In 1978 werd een landelijke SP Hulp- en informatiedienst gestart. Een organisatie die de SP ook ging helpen om acties te voeren, zoals in 1979 bij de slepersstaking in de Rotterdamse haven.

In ons land bestond in de jaren zeventig geen ombudsman – de Nationale Ombudsman werd in 1982 opgericht. De SP was een partij waar mensen toen al wel terecht konden. Inwoners van Oss wisten de weg te vinden naar het partijpand in de Peperstraat, als ze bijvoorbeeld problemen hadden met de gemeente of hulp nodig hadden met het invullen van formulieren. Hier kwam in 1978 dan ook een van de eerste SP Hulp- en informatiediensten. De allereerste was echter in Amsterdam Noord, in 'Vogeldorp', waar veel ouderen woonden, maar weinig zorg was. Niet alleen ouderen, maar iedereen bleek de hulpdienst te willen bezoeken.

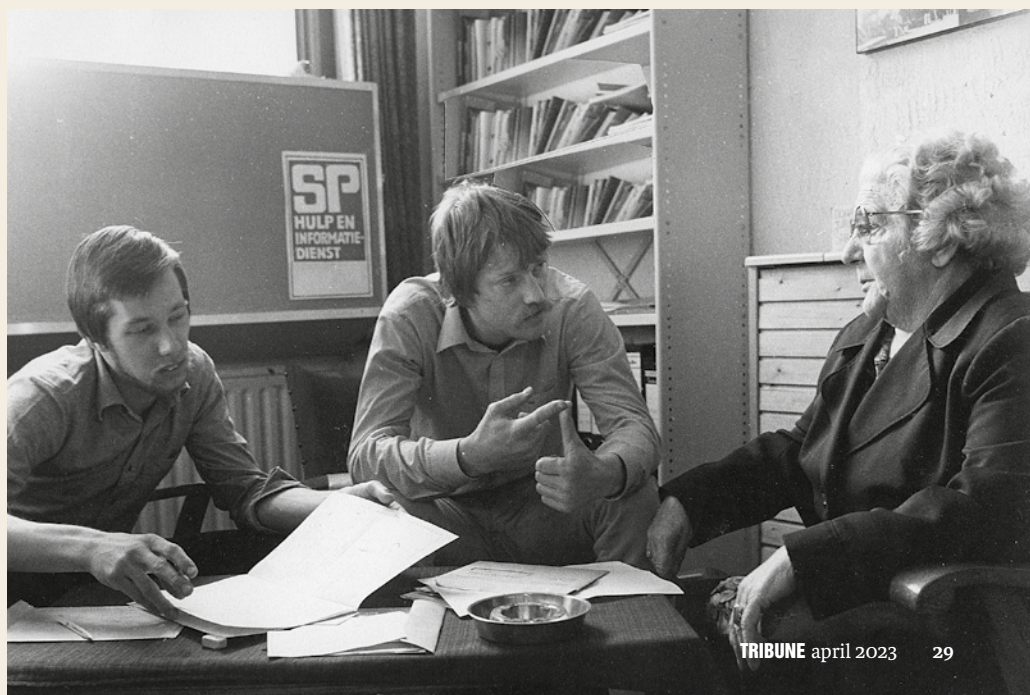
De SP Hulp- en informatiedienst was 'een schot in de roos', kopte de Tribune dan ook. Lezers van het blad met speciale kennis van medische of juridische zaken werden opgeroepen om zich te melden. Trots maakte het partijblad melding van weer nieuwe lokale hulpdiensten: Almelo, Groningen, Enschede – en verder. Veel mensen konden na een

telefoontje of een bezoekje direct worden geholpen, maar er waren ook erg persoonlijke kwesties, zoals vrouwen die hulp kwamen vragen bij een echtscheiding. 'Dit hadden we nu niet direct verwacht', schreef de Tribune. Wel was het een teken hoezeer mensen de partij vertrouwden.

Na oprichting in 1975 van Ons Medisch Centrum in Oss kwam de Tribune met praktische medische adviezen. Op basis van de verhalen van mensen bij de hulpdiensten werd in elk nummer ook een juridisch advies gegeven, zoals over echtscheidingen, maar bijvoorbeeld ook over het stakingsrecht of de rechten van patiënten, onder de noemer 'Tribune Rechten'. De SP Hulp- en informatiedienst gaf mensen vertrouwen in de partij omdat ze zagen dat de SP bij hen betrokken was, en hij leverde nieuwe leden op. De hulpdienst was bovendien een goede bron van informatie, over wat er zoal misging in de lokale én de nationale politiek.

Het succes van de SP Hulp- en informatiedienst lag in het feit dat mensen persoonlijk werden geholpen, maar ook dat hierbij problemen politiek werden gemaakt. Op basis van meldingen werden enquêtes gehouden en acties georganiseerd, die goed aansloten bij de belevingswereld van mensen. Juist omdat die waren gebaseerd op de verhalen die zij zélf hadden verteld. De SP Hulp- en informatiedienst werd tevens landelijk actief, om de partij niet alleen lokaal, maar ook nationaal meer bekendheid te geven. Zoals in de slepersstaking in Rotterdam in 1979, die het partijgebouw in Rotterdam omvormde tot een actiesupermarkt. •

tekst Ronald van Raak
foto Paul Peters

of stuur een brief naar Redactie Tribune •
Snouckaertlaan 70 • 3811 MB Amersfoort

DOORLOPENDE MACHTINGING BON OM LID TE WORDEN

naam : Socialistische Partij (SP)
 adres : Snouckaertlaan 70
 postcode : 3811 MB woonplaats: Amersfoort
 land : Nederland incassant ID: NL86ZZZ403462460000
 kenmerk machtiging (in te vullen door SP):
 reden betaling : betaling contributie

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan de SP om doorlopende incasso-opdrachten te sturen naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven wegens contributie en aan uw bank om doorlopend een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van de SP. Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen 8 weken na afschrijving contact op met uw bank. Vraag uw bank naar de voorwaarden.

Ja, ik word lid van de SP. Ik ontvang een welkomstgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus. Ik kies voor de volgende kwartaalbijdrage:

€ 5,00 (minimum) € 7,50 € 10,00 € 12,50 € 15,00 anders: € _____

naam : _____

roepnaam : _____ voorletters: m/v _____

adres + huisnr : _____

postcode : _____ woonplaats: _____

land : _____ geboortedatum: _____

email : _____

telefoon : _____ mobiel: _____

IBAN (rekeningnr.) : _____ bank identificatie (BIC)*: _____
* geen verplicht veld bij Nederlands IBAN (rekeningnr)

plaats en datum : _____

handtekening : _____

Tribune April 2023

Stuur deze bon in een envelop zonder postzegel naar: SP - Ledenaanpak, Antwoordnummer 407, 3800 VB Amersfoort. U kunt deze machtiging stopzetten met een telefoontje of een e-mail aan de SP: (088) 243 55 40, administratie@sp.nl

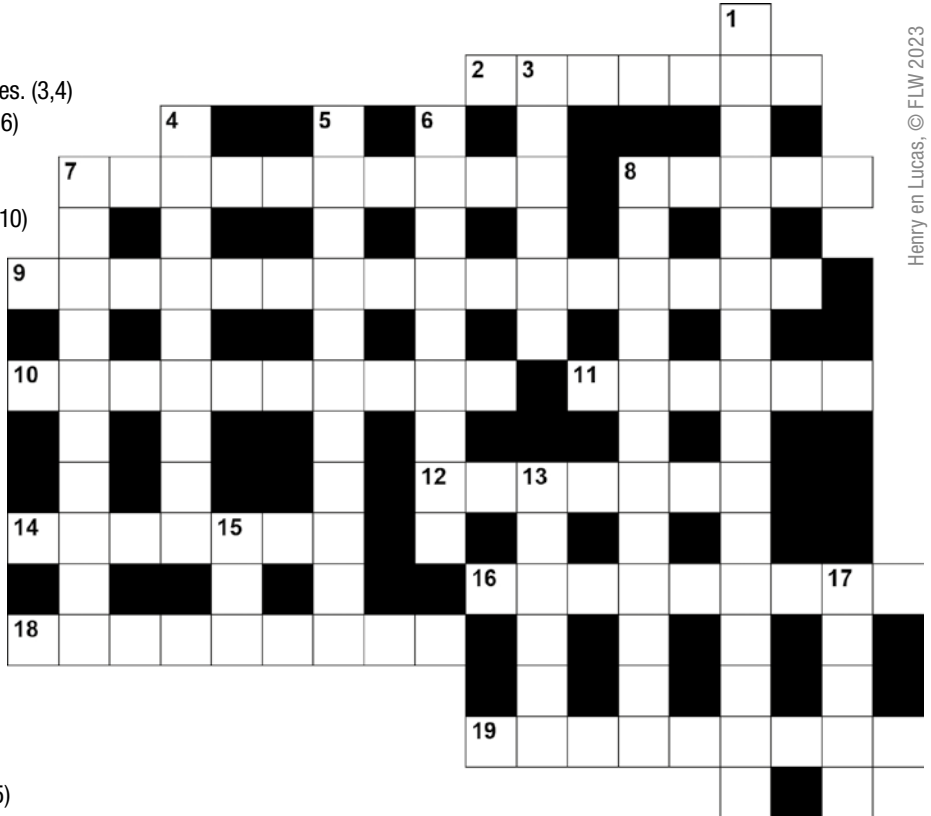
CRYPTOGRAM

Horizontaal

- 2 Jazzorkest met als bezetting schattige roze varkentjes. (3,4)
- 7 Alle leerlingen hadden plezier. Ook die ene. (10 en 4,6)
- 8 Vertoord vanwege het ruige karakter. (5)
- 9 N? Het is me om het even. (16)
- 10 (vals) Motief voor de zon om tevoorschijn te komen. (10)
- 11 Tot de nok gevuld met explosieven. (6)
- 12 Bezemen tot er niets meer over is. (7)
- 14 "Doof het licht!" (7)
- 16 Transporteren naar afgelegen eetgelegenheden. (9 en 3,6)
- 18 Eervolle manier om een militair te versieren. (9)
- 19 1,2,3... daar gaat de viervoeter. (9)

Verticaal

- 1 Hobbit is obsessief bezig met huwelijk. (2,2,3,3,2,4)
- 3 Druk bezig met klimmen? (2,4)
- 4 Vergreep zich aan linnengoed. (9 en 3,6)
- 5 Wordt uitgerold voor een kleurig schaakstuk. (2,4,5)
- 6 Het is een lieve lust, te verblijven in huis. (9)
- 7 Lijkt een snauwende leeuw. (10)
- 8 Arbeidersmilieu. (12)
- 13 Feestte. Maar net niet op het podium. (6)
- 15 Zit aan je kop. (3)
- 17 Dat schoonmaakgerei missen ze in Compascuum. (5)

Henry en Lucas, © FLW 2023

BEELDSPRAAK

Henry en Lucas, © FLW 2023

Beeldspraak bevat rebus/crypto elementen die een politiek citaat verbergen. Destilleer via de Hints de woorden uit de tabel. Aanwijzingen staan tussen haakjes. Meerdere aanwijzingen worden gescheiden door een puntkomma. Voorbeeld: als de afbeelding (van een) 'huis' is, en achter de hint staat: (h=b) dan is het woord 'buis'. ⤵ betekent: omdraaien. De citaat-oplossing (citaat én geciteerde) kunt u naar de redactie sturen. Veel puzzelplezier.

Hints

- 1-1 Ook wel: juin (-i)
 - 1-2 Kennelijk 'behuizing' voor vluchtelingen tegenwoordig. (t=b)
 - 1-3 Bzzt! Krrrr! (ot=in)
 - 1-4 Is dat Maurice die opzit en pootjes geeft? (n=o)
 - 1-5 Engelse universiteit werd naar dit dier vernoemd. (s=p)
 - 1-6 Ever(~). (-w)
 - 2-1 Beweeg hierheen! (m=p)
 - 2-2 Kleine variant kun je knappen. (-il)
 - 2-3 Heb je er meer dan 1? Doe de dans. (o=e; +t)
 - 2-4 Hebben we jou nog wel nodig? (m=v)
 - 2-5 Draai ~ beleid. (-ur)
 - 2-6 De jonge dieren worden nog gewassen. (-v; k=m)
 - 3-1 Hoge ~ gooien. (-og)
 - 3-2 Die kaart kan beter ~ dan rood zijn. (l-ft)
 - 3-3 Met Artemis gaan we weer terug. (-m)
 - 3-4 Verstandig om voor ogen te houden. (-o; -l)
 - 3-5 Maya? (b=r)
 - 3-6 Machtiger dan het zwaard. (p=k)
- NOOT 3-5 en 3-6 vormen samen één woord.

OPLOSSINGEN MAARTPUZZEL 2023

CRYPTOGRAM

- Horizontaal** 2) Koopje 5) Eeuwfeest 8) Wonder boven wonder 10) Stiftpotlood 13) Kiesvee 14) Wijsneusje 16) Aardwetenschap 17) Gedateerd 18) Pier.
- Verticaal** 1) Opmerkingsgave 2) Klont 3) Afrorock 4) Star 6) Erekorps 7) Post 9) Breedspoor 11) Doelschop 12) Geldkas 15) Jatten. 6) Baggereiland 8) Snob 10) Uitgestald 12) Einder 15) Dag.

De winnaar van de maartpuzzel 2023 is Marina Kooren uit Pijnacker.

Stuur uw oplossing van een puzzel naar keuze vóór 25 april naar de puzzelredactie van de Tribune; Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort of tribunepuzzel@sp.nl Vergeet u niet uw naam en adres te vermelden? Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

DUBBEL-SPIRAALTJE

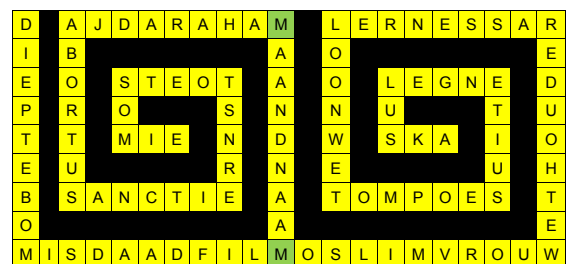

foto Ramon van Flymen/ANP©

BROODJE WANBELEID

In de laatste week van maart kondigde het kabinet aan om 100 miljoen euro vrij te maken voor maaltijdbonnen op scholen. Met deze maatregel willen de ministers ervoor zorgen dat kinderen niet zonder eten op school zitten. Het is het zoveelste lapmiddel in een lange rij van ingrepen die niet de oorzaken van armoede aanpakken maar alleen de gevolgen.

Organisaties als Leraren in Actie en de Vereniging Nederlandse Gemeenten roepen het kabinet nu op om hiermee te stoppen en armoede bij de wortel aan te pakken. 'De overheid moet weer een betrouwbare partner worden en burgers een 'faisoelijk bestaansminimum bieden', zo stelt de VNG. Het beste recept tegen een lege maag? Zorgen dat mensen genoeg geld hebben om zelf eten te kopen. •